

MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

IV Forum Pomorskiej Edukacji

Debaty lokalne: Wejherowo, Tczew, Słupsk, Bytów, Kwidzyn, Kościerzyna, Gdańsk

Lokalne debaty o edukacji

w ramach

IV Forum Pomorskiej Edukacji

praca zbiorowa

październik 2015 r.

Forum Pomorskiej Edukacji jest dorocznym spotkaniem organizowanym z inicjatywy Samorządu Województwa Pomorskiego i ma na celu wspieranie dialogu o kondycji oświaty w regionie. Aktywizacja środowisk zainteresowanych rozwojem pomorskiej edukacji powinna sprzyjać budowaniu trwałych mechanizmów współpracy pomiędzy różnymi podmiotami oraz podejmowaniu skutecznych działań systemowych na rzecz poprawy jakości kształcenia i wychowania kolejnych pokoleń Pomorzan.

Tematem przewodnim IV Forum Pomorskiej Edukacji jest kształcenie ogólne oraz zawodowe w szkołach ponadgimnazjalnych województwa pomorskiego. Spotkanie regionalne, zaplanowane na 25 listopada 2015 r., zostało poprzedzone siedmioma debatami lokalnymi. Spotkania w powiatach odbywały się według poniższego harmonogramu:

Lp.	Miejsce debaty	Termin	Powiaty
1.	I Liceum Ogólnokształcące w Wejherowie	5 października 2015 r. godz. 11.00-13.30	wejherowski pucki miasto Gdynia
2.	Starostwo Powiatowe w Tczewie	6 października 2015 r. godz. 11.00-13.30	tczewski nowodworski gdański
3.	Centrum Kształcenia Praktycznego w Słupsku	7 października 2015 r. godz. 11.00-13.30	słupski lęborski miasto Słupsk
4.	I Liceum Ogólnokształcące w Bytowie	8 października 2015 r. godz. 11.00-13.30	człuchowski bytowski chojnicki
5.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Kwidzynie	12 października 2015 r. godz. 11.00-13.30	kwidzyński malborski sztumski
6.	Powiatowy Zespół Szkół nr 1 w Kościerzynie	13 października 2015 r. godz. 11.00-13.30	kościerski kartuski starogardzki
7.	Gimnazjum nr 8 w Gdańsku	21 października 2015 r. godz. 12.30-15.00	miasto Gdańsk miasto Sopot

W debatach lokalnych uczestniczyło łącznie ponad pięćset osób. Znaleźli się wśród nich przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego wszystkich szczebli, kuratorium oświaty, pracodawców, dyrektorów szkół i placówek oświatowych, nauczycieli, rodziców, uczniów, a także reprezentanci innych środowisk zainteresowanych edukacją.

Podczas każdego ze spotkań przekazywano informacje dotyczące trzech przedsięwzięć strategicznych realizowanych przez Samorząd Województwa Pomorskiego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020: „Zdolni z Pomorza”, „Kształtowanie sieci ponadgimnazjalnych szkół zawodowych uwzględniającej potrzeby subregionalnych i regionalnego rynków pracy” oraz „Kompleksowe wsparcie szkół i placówek”. Ponadto podejmowano temat skuteczności kształcenia na IV etapie edukacyjnym w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego.

Istotną częścią każdej z debat była dyskusja dotycząca lokalnych i regionalnych wyzwań edukacyjnych, przede wszystkim związanych z kształceniem ogólnym oraz zawodowym na IV etapie edukacyjnym. Wśród głównych wniosków i rekomendacji formułowanych podczas dyskusji znalazły się:

I. Potrzeba zwiększenia spójności realizowanych działań, przede wszystkim w obszarze kształcenia zawodowego

Niezbędne jest zacieśnianie współpracy pomiędzy organami prowadzącymi, szkołami, pracodawcami krajowymi i zagranicznymi, środowiskami akademickimi itp. na rzecz rozwoju kształcenia zawodowego, w tym lepszego powiązania edukacji z rynkiem pracy. Wspólne kształtowanie szkolnictwa zawodowego pozwala na koncentrację środków finansowych, ustalanie lokalnych priorytetów i koordynację działań, zachęca szkoły do współpracy zamiast rywalizacji i jest szansą na dobre przygotowanie młodych ludzi do funkcjonowania na rynku pracy.

Przykłady dobrych praktyk:

- wypracowanie modelu absolwenta jako efekt dyskusji na forum szkół i pracodawców,

- tworzenie klas patronackich,
- reagowanie szkół zawodowych na potrzeby rynku pracy, skutkujące wysokim poziomem zatrudnienia absolwentów oraz częstszym wybieraniem szkół zawodowych przez absolwentów gimnazjów,
- współpraca pracodawców z doradcami zawodowymi,
- udział pracodawców w opracowaniu koncepcji projektów edukacyjnych dla szkół zawodowych,
- konsultowanie z pracodawcami programów nauczania w szkołach zawodowych;
- uczestnictwo w powiatowej sieci współpracy jako element budowania spójnej polityki edukacyjnej na szczeblu lokalnym.

Warto wykorzystywać informacje o losach absolwentów jako wyznaczniki skuteczności kształcenia.

Trudności we współpracy pomiędzy szkołami a pracodawcami wynikają również z niedostosowania wielu centralnych uregulowań prawnych do warunków na rynku pracy (np. znaczne ograniczenia w zatrudnianiu ludzi młodych czy bieżącym dostosowywaniu profili kształcenia do potrzeb rynku pracy). Również nie wszyscy pracodawcy są otwarci na przyjmowanie uczniów na praktyki i staże. W zmianie tej sytuacji mogłyby pomóc takie mechanizmy, jak refundowanie poniesionych kosztów czy bezpłatne szkolenia pedagogiczne dla opiekunów praktyk w zakładach pracy.

W miastach na prawach powiatów łatwiej buduje się spójność edukacyjną pomiędzy poszczególnymi etapami kształcenia i typami szkół, ponieważ placówki mają ten sam organ prowadzący. W powiatach ziemskich pomocne może być powoływanie rad oświatowych, które wspierają koordynację działań poszczególnych gmin w powiecie, przepływ informacji pomiędzy III a IV etapem edukacyjnym itp.

Często podkreślano rolę jednostki samorządu terytorialnego w kształtowaniu regionalnej i lokalnej polityki oświatowej, która powinna być ściśle związana z aktualną sytuacją społeczną i gospodarczą danego terenu. Edukacja może być najlepszym narzędziem do osiągnięcia długoterminowych celów rozwojowych gminy, powiatu czy województwa.

II. Potrzeba prowadzenia systemowych rozwiązań w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego

Dużym problemem jest przypadkowość wyboru ścieżki edukacyjnej przez ucznia, bez uwzględnienia posiadanych predyspozycji i bez znajomości specyfiki danego zawodu. Czynnikiem decydującym o wyborze szkoły są czasem zainteresowania ucznia albo opinia o szkole lub szansa na zatrudnienie. Rodzice, którzy mają znaczący wpływ na wybór szkoły, nie otrzymują wsparcia w diagnozie predyspozycji dziecka. Podejmowane działania z zakresu doradztwa zawodowego to przede wszystkim działania okazjonalne (np. targi pracy), kierowane do uczniów III i IV etapu edukacyjnego.

Zdecydowana większość uczestników debat była zgodna co do tego, że konieczne jest zbudowanie systemu doradztwa edukacyjno-zawodowego, kierowanego do uczniów

i ich rodziców, funkcjonującego już od początku drogi edukacyjnej dziecka. Otwartą kwestią, wymagającą dalszych dyskusji, jest wypracowanie modelu takiego doradztwa. Podczas debat proponowano wiele różnych rozwiązań, np. diagnozowanie predyspozycji uczniów i systematyczne zapoznawanie młodych ludzi ze specyfiką różnych zawodów oraz związanymi z nimi ścieżkami kształcenia poprzez kontakt z osobami wykonującymi poszczególne zawody, wycieczki do zakładów pracy itp. Inne propozycje dotyczyły stwarzania uczniom możliwości do sprawdzenia samego siebie w roli pracownika, np. poprzez symulacje prowadzenia mikroprzedsiębiorstwa w szkole. Swoich zwolenników ma zarówno zaangażowanie zasobów szkolnych do prowadzenia doradztwa edukacyjno-zawodowego, jak i przeniesienie tych działań do instytucji zewnętrznych, np. pracujących na rzecz całej gminy czy powiatu, w porozumieniu z jednostką samorządu terytorialnego.

III. Potrzeba zmian w innych aspektach pracy szkół

Pracodawcy postulują położenie większego nacisku na rozwój u uczniów kompetencji inter- i intrapersonalnych, kreatywności, umiejętności uczenia się oraz elastyczności w dostosowywaniu się do zmiennych warunków działania. Ważne jest też tworzenie okazji do ćwiczenia wystąpień publicznych oraz radzenia sobie ze stresem i budowania adekwatnej samooceny. Kompetencje kluczowe często okazują się istotniejsze w pracy niż wiedza przedmiotowa.

Wielu uczestników debat podkreślało, że szkoła ma być miejscem inspiracji oraz wszechstronnego rozwoju – odkrywania zainteresowań i talentów, realizowania pasji. Większą wagę należy przykładać też do działalności wychowawczej, np. budowania systemu wartości młodych ludzi. Szkoła powinna stwarzać uczniom jak najwięcej możliwości do rozwijania samodzielności i odpowiedzialności, tworzyć płaszczyzny dialogu z młodymi ludźmi o ich potrzebach, oczekiwaniach i poglądach. Należy zdecydowanie częściej sięgać po metody pracy dydaktycznej oraz wychowawczej, które czynią uczniów aktywnymi uczestnikami i zaangażowanymi współtwórcami procesu uczenia się, a nie biernymi odbiorcami mało znaczących dla nich treści. Oczekuje się, że nauczyciele będą wykazywać większą innowacyjność w sposobie prowadzenia lekcji oraz w podejściu do ucznia, a także rozwijać swoje kompetencje w zakresie skutecznego motywowania uczniów oraz udzielania konstruktywnej informacji zwrotnej.

W kształceniu zawodowym należy w większym stopniu rozwijać umiejętności praktyczne oraz zapoznawać uczniów z aktualnie stosowanymi technologiami (modernizacja pracowni szkolnych we współpracy z pracodawcami). Wzrost świadomości i oczekiwań dotyczących jakości kształcenia wśród uczniów szkół zawodowych skutkuje m.in. spadkiem zainteresowania nauką w klasach wielozawodowych. Dyrektorzy szkół zawodowych wskazują, że zasadne jest korzystanie z obu rozwiązań: praktycznego kształcenia zawodowego w szkole (w dobrze wyposażonych pracowniach) oraz u pracodawcy (w systemie dualnym).

Należy promować korzystanie z zasobów instytucji kultury funkcjonujących w otoczeniu szkoły.

Kształcenie ogólne wymaga doposażenia szkół w pomoce dydaktyczne.

Konieczne jest wsparcie metodyczne i merytoryczne nauczycieli uczących matematyki na najniższych etapach edukacyjnych.

Mimo wczesnego rozpoczynania nauki języków obcych i pozytywnych wyników egzaminów zewnętrznych, znaczna część absolwentów szkół nie ma praktycznej umiejętności porozumiewania się w języku obcym.

Warto wykorzystać potencjał instytucji wspierających pracę szkół i placówek, w tym bibliotek pedagogicznych, placówek doskonalenia nauczycieli i poradni psychologiczno-pedagogicznych w działaniach na rzecz poprawy jakości edukacji w regionie.

Utrudnieniem w rozwoju zawodowym nauczycieli jest często niskie poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia.

Dodatkowe wyzwanie stanowi pozyskiwanie nauczycieli przedmiotów zawodowych (odpływ wykwalifikowanej kadry spowodowany względami finansowymi). Potrzebne jest regularne podnoszenie kompetencji nauczycieli, m.in. poprzez wizyty i staże w zakładach pracy.

IV. Potrzeba działań informacyjnych i promocyjnych

Usprawnienia wymaga przepływ informacji w środowisku oświatowym – dotyczących różnych źródeł finansowania, potrzeb pracodawców, przykładów dobrych praktyk itp. Potrzebny jest system wymiany doświadczeń między szkołami zawodowymi. Warto wykorzystać media lokalne (radio, telewizja) do popularyzowania problematyki doradztwa edukacyjno-zawodowego.

Należy popularyzować wśród uczniów i ich rodziców zawody, które służą rozwojowi regionu. Zmiany wymaga negatywne postrzeganie niektórych branż (np. przetwórstwa spożywczego). Należy promować ww. sektory jako atrakcyjne źródła zatrudnienia.

Centrum Edukacji Nauczycieli
al. gen. J. Hallera 14, 80-401 Gdańsk
tel.: 58 340 41 00; fax: 58 341 07 63
www.cen.gda.pl; e-mail: cen@cen.gda.pl
NIP: 957-07-32-325

**JEDNOSTKA SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO**

Debaty lokalne stworzyły płaszczyznę wymiany poglądów i doświadczeń, służyły podsumowaniu dotychczasowych działań oraz poszukiwaniu rozwiązań kluczowych problemów IV etapu edukacyjnego w poszczególnych gminach i powiatach naszego regionu. Głosy w dyskusji dostarczyły cennego materiału, który zostanie wykorzystany podczas spotkania regionalnego, ale również może stanowić inspirację przy podejmowaniu wielu innych inicjatyw oświatowych, tworzeniu konkretnych rozwiązań odpowiadających na kluczowe wyzwania pomorskiej edukacji.

Centrum Edukacji Nauczycieli
al. gen. J. Hallera 14, 80-401 Gdańsk
tel.: 58 340 41 00; fax: 58 341 07 63
www.cen.gda.pl; e-mail: cen@cen.gda.pl
NIP: 957-07-32-325

**JEDNOSTKA SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO**

Przykładowy program debaty lokalnej:

MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

IV Forum Pomorskiej Edukacji

Deбаты lokalne: Wejherowo, Tczew, Słupsk, Bytów, Kwidzyn, Kościerzyna, Gdańsk

Program

- 10.30 Rejestracja
- 11.00 Powitanie uczestników – **Krzysztof Trawicki**, wicemarszałek województwa pomorskiego
Działania Samorządu Województwa Pomorskiego w obszarze edukacji – **Dariusz Męczykowski**,
przewodniczący Komisji Edukacji, Kultury i Sportu Sejmiku Województwa Pomorskiego
- 11.15 *Przedsięwzięcia strategiczne Samorządu Województwa Pomorskiego:*
- „Zdolni z Pomorza”
  - „Kształtowanie sieci ponadgimnazjalnych szkół zawodowych uwzględniającej potrzeby subregionalnych i regionalnego rynków pracy”
  - „Kompleksowe wsparcie szkół i placówek”
- **Adam Krawiec**, dyrektor Departamentu Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego
- **Renata Ropela**, dyrektor Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku
- 11.45 Zasady wdrażania projektów edukacyjnych w ramach *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020* – Departament Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego
- 12.00 *Skuteczność kształcenia na poziomie powiatów województwa pomorskiego*
- **Bożena Żuk**, dyrektor Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku
- 12.15 Dyskusja dotycząca lokalnych i regionalnych wyzwań edukacji, w szczególności etapu ponadgimnazjalnego, w tym – w zakresie szkolnictwa zawodowego
- moderatorzy: **Ewa Furche**, wicedyrektor Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku,
Dorota Granoszevska-Babiańska, kierownik Referatu aktywizacji zawodowej i społecznej Departamentu Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego
- 13.15 Zakończenie – **Adam Krawiec**, dyrektor Departamentu Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego